

TOPOGRAFSKA DINAMIKA MARIBORSKEGA POLJA

FRANJO BAŠ

Znanstveni izsledki predstavljajo le redko konkretne predloge za praktično rešitev kakega vprašanja, temveč nudijo običajno le načelni okvir v čegar obsegu reši aktualno vprašanje upravnik, politik ali gospodarstvenik. Če obravnavamo danes tudi »Kronika slovenskih mest« vprašanje, ki je v zvezi s sodobnim vprašanjem inkorporacije okoliških občin našim mestom, stori to zaradi tega, da izpopolni teoretično podlago navedenega vprašanja, potem ko je bila v javnosti iznešena že dolga vrsta misli, ki pa vse izhajajo iz konkretnih, praktičnih — sodeč po dosedaj tiskanih glasovih — predpostavk. »Kronika« v pričujočem poročilu objasnjuje z vidika topografske dinamike nekatere pojave na Mariborskem polju, ne da bi se pri tem kakorkoli dotikala konkretne inkorporacije okolice Mariboru.

Geografsko mejo Maribora moremo danes smatrati kot utrjeno. Maribor omejuje¹ črta, ki gre ob dolnji Pološki vodi v dolnje Vimarje, od koder se vzpne na Škofov vrh, sledi od tam Kalušnikovemu bregu nad Tremi ribniki in nato Počehovskemu bregu, sestopi v južne Košake tako, da ostavi na severu Počehovo in Vejniki, se dvigne na greben med Vejniki in Sočo ter na razvodje do Melja in doseže na jugu od Melja Dravo. Na jugu od Drave pa vključuje Maribor kot mestna edinica Pobrežje, Tezno, Radvanje in Studence. Do navedene meje segajo vsi poleografski znaki: geomorfologija terena, razvoj selišča, razdelitev, zanimanje in gibanje prebivalstva, gospodarsko in kulturno lice pokrajine. Ta meja pa ni mogoče aritmetična sredina, temveč zemljepisni minimum, preko katerega nas vodijo geomorfološki vidiki na zahod za Kamnico ali na jugovzhod do Kamenščaka in Tezenskega gozda, gibanje prebivalstva na vzhod do Brezja, na jug do Bohove in Razvanja, na zahod pa do Peker. V zaledju naše geografske mestne meje Maribora se razprostira s Pekrami, Razvanjem, Bohovim, Brezjem, Dolgošami, Zrkovci in Kamnico prehodno ozemlje iz mesta na deželo, v katerem pa nad mestnimi značilnostmi absolutno prevladujejo podeželske razvojne in pokrajinske značilnosti.

V okviru današnje antropogeografske mariborske mestne meje so se v toku časa razvijala posamezna selišča z nedoločenim gospodarskim zaledjem; edino izjemo v tem pogledu je tvoril Maribor, kateremu je bilo gospodarsko zaledje, to je njegovo mestno območje,² določeno po mestnih privilegijih. Pravni in teritorialni pojmi meje pa so bili v srednjem veku nejasni, in tako tudi meje politične pripadnosti. Mestna meja kot taka je bila pač nazorno podana po mestnem obzidju, zato pa so bile do začetka XVIII. stoletja nedoločene v podrobnostih meje mestnih

območij. Zaradi tega so meščani poizkušali dajati poudarka svojim teritorialnim aspiracijam z obhodi po mejah, da z njimi manifestirajo tradicijo in običaje ter na spornih mestih tudi s silo uveljavijo svoje težnje. Podoben pohod Mariborčanov na meje mariborskega mestnega območja nam za leto 1671. opisuje R. G. Puff v svoji zgodovini Maribora po sodobnem opisu v Knjigi listin mesta Maribora.³

Ti obhodi so bili meščanski prazniki in niso bili nič redkega. Tako so se napotili Mariborčani tudi 17. aprila imenovanega leta rano v jutro ob zvokih godbe in pod plapolajočimi zastavami na rekognosciranje ustaljenih in predpostavljenih mej. Na čelu so jahali mestni sodnik Valentin de Bourgo kot poveljnik, Janez Trančič kot njegov namestnik ter Gregor Ljudevit Neger kot zastavonoša v spremstvu mestnih očetov in najstarejših meščanov. Preko dravskega mostu so se napotili v smeri proti Radvanjem in so na Teznem zabili žebelj v nizko bukev. Od Teznega se je sprevod okrenil na Pohorje in prispel do velike skalnate stene, imenovane »Bela peč«, pri kateri se je ustavil. In zagrmelo so salve iz pušk in samokresov, zatrobile trobente, zabobneli bobni, mestni sodnik ali župan pa je obdaril bobnarje z manjšimi darili. Po vsem pohorskem potu so Mariborčani zabijali za znamenja mariborske lastnine v križe in drevje žeblje. To so storili tudi, ko so prišli do bukve poleg starega rimskega groba in dalje na raznih mestih do studenca pod Sv. Bolfenkom. Pred Sv. Bolfenkom pa sta jim prišla nasproti limbuški in falski oskrbnik ter sta protestirala proti nadaljevanju pohoda. Mariborčani so nato pobožno odšli v cerkev, obdarili otroke z malenkostmi ter jim metali naokrog srebrne pfenige, da so jih lovili in iskali. Domov so odšli skozi gozd naravnost v dolino, obnavljajoč povsod mariborska posestna znamenja na križih in po drevju.

Naslednjega dne so Mariborčani — vedno na konjih — nadaljevali obhod mestnega območja. Ko so prispeli z vihrajočimi zastavami in med zvoki godbe do neke ceste v tezenskem gozdu, jim je prišel nasproti gospod Penič z odposlancem slivniškega grofa in mnogimi kmeti, protestiral proti obhodu in dokazoval, da so na tem mestu Slivničani že večkrat zarubili Mariborčane. Kljub protestu pa so Mariborčani nadaljevali pot proti Račam, nakar jih je Penič s svojimi ljudmi dejansko napadel. Z obeh strani so padali ostri streli in razvil se je pošten pretep, v katerem je bilo nekaj ljudi tudi ranjenih. Naposled pa so Mariborčani zapodili Slivničane v beg in nadaljevali med petjem in godbo obhod naprej ter se vrnili zvečer po poti ob Dravi v mesto.

¹ ČZN XXIV, 1929, 143—173.

² Burgfried = mestno območje.

³ Urkundenbuch der Stadt Marburg (Deželni arhiv v Gradcu).

Tretji dan so šli Mariborčani skozi Koroška vrata proti Kamnici in Sv. Urbanu, uničili mnogo na mariborski posesti brezpravno zgrajenih plotov, zabijali v drevje žeblje ter vrezovali znake in črke. Kakor prvi dan, so imeli nesrečo tudi sedaj. Eden meščanov je po nesreči ustrelil prvi dan meščanskega dečka, tretji dan pa je prebil moker papirnati ovoj patrone Ahaciju Pellizerolliju suknjo, ovratnik in dve srajci ter mu obtičal v rami.

Četrty dan so se napotili po graški cesti v Orešje, podirali plotove kakor prejšnji dan med Mariborom in Kamnico ter odšli preko takozvanega kamnitega mosta najprej v Vejniki, nato pa v Počehovo. V Počehovi sta se meščana Kotnik in Mumbl resno spopadla tako, da so morali Kotnika razorožiti in ga z eskorto pod poveljstvom Janeza Trančiča odpeljati v mesto. Zvečer so meščani obhod zaključili pred magistratom.

Če poizkusimo poročilo o obhodu mestnega mariborskega območja razložiti s historičnogeografskega in topografskodinamičnega vidika, vidimo, da je to izraz neurejenih mej, do katerih segajo mariborske pravice, poleg tega pa historičnopravni dokument za nekdanje obvladovanje Mariborskega polja, najmanj v okviru antropogeografske meje današnjega mestnega selišča, po mestu Mariboru.

V dobi pred izgraditvijo sedanje tržaške ceste v XVIII. stoletju je bila glavna prometna pot iz Maribora proti jugu sedanja Betnavska cesta. In tako imamo, upoštevajoč staro lokalno prometno topografijo, gozd z nizko bukvi v sedanjem Betnavskem gozdu. Pred Betnavo so se Mariborčani okrenili na Pohorje. Bela peč imenovana stena je jugovzhodni parobek poštskega glavnega nasipa, kjer do danes izstopajo tupatam sljudasti škrljavci iz tanke plasti humusa v svetli barvi kakor nikjer na severovzhodnem obronku Pohorja. Bukev v bližini rimskega groba pa lahko lokaliziramo samo ob severni poti pod kmetom Škerbinekom. Pot od Sv. Bolfenka domov je šla po gozdu naravnost navzdol, nekako v sredi med smerjo na Gornje Pekre in pa na Radvanje. Negotova je lokalizacija bojnega torišča med Mariborčani in Slivničani. Po posestnem stanju pod Teznom, zlasti po posestnem stanju Slivničanov in po dejstvu, da se je bila bitka v Tezenskem gozdu, moremo predpostavljati kot točko spopada Tezenski gozd za železnico vzhodno od Razvanj, kar pa predstavlja najjužnejšo možno lokalizacijo, ob stari vozni poti k Sv. Miklavžu in v Rogozo. Povratek se je izvršil preko Pobrežja. Lokalizacija obhoda tretji in četrty dan je jasna razen kamnitega mostu, kjer je skoro na istem mestu kakor danes sekal Počehovski potok šentiljsko cesto.

Na Pohorju je imelo mariborsko mesto do začetka XIX. stoletja meščanske gozdove na vsem ozemlju med Sv. Bolfenkom, Pekrami in Radvanjem. Obhod po Pohorju je tvoril v bistvu samo utrditev mariborskih soseskinih mej, katerim sledijo Mariborčani na potu navzgor kakor tudi navzdol. Nekaj sličnega je z obhodom tretji in četrty dan. Večina vinogradov med vznožjem Sv. Urbana in Vejnikom je bila v XVIII. stoletju skupna last mariborskih meščanov.

Na polju proti Kamnici in v Orešju pa so bili v individualni lasti meščanstva njive in travniki, kakor je bilo tudi ob Ruški cesti. Bolj kompliciran je obhod preko Teznega. Nam so sicer znani tezenski meščanski pašniki, ki so pa ležali približno pod današnjo Ptujsko cesto v smeri proti jugu. Na kako uveljavljanje nekdanjega posestnega stanja pa Mariborčani na jugu od današnjega vojaškega vežbališča niso mogli misliti, ker ga niso mogli za nobeno dobo izpričati. Da bi poizkušali razširiti svoje cestne pravice, je prav malo verjetno radi načina njih pridobitve; bolj verjeten je poizkus vdora v dravskopoljske gozdove, ki so bili Mariboru najbližji in tako za meščane najbolj ekonomični. Motivi za nadaljevanje pohoda proti Račam bi mogli biti tudi trgovsko-obrtni. V razdalji ene milje v okolici mesta ni smelo biti nobene trgovine ali obrti. Prav iz naše dobe pa poznamo pritožbe Mariborčanov proti izvrševanju nedovoljenih obrti, ki so škodovala mariborskim obrtnikom tudi v mariborski okolici, baš v — Slivnici. Tako bi moglo biti nadaljevanje obhoda proti Račam demonstracija Mariborčanov proti slivniškemu gospodu, ki je bil tudi gospod podeželskih konkurentov mariborskih obrtnikov. Izključevati pa tudi ne smemo tega dejanja kot posledice napetega razmerja med meščanstvom in okoliškimi kmeti, ki je v manifestacijskem razpoloženju bilo skoro gotovo poostreno tudi z vinom.

S stališča topografske dinamike je obhod zanimiv. V zemljepisno ustaljenem ozemlju proti Pohorju in Slovenskim goricam je meja mestnega območja precej evidentno določena; v smeri proti Dravskemu polju, katerega del je Mariborsko polje, pa se pojmi o meji ostro križajo. Težišče nejasnosti v meji je bilo tako tudi v zgodovini tam, kjer je še danes, v zemljepisnem središču predmestij južno od Drave, na Tezmem.

Pohorske gozdove je Maribor definitivno izrabil 1813; njegove pravice na njih so zastarale, ker je na nje pozabil, ko ni terjal dogovorjene najemnine od radvanjskih in pekrskih kmetov, ki so postali sedaj njih lastniki. Meščanske soseskine vinograde in pašnike pa so si meščani do srede XIX. stoletja definitivno razdelili. Zemlja, katero pa so poseljevali Mariboru podložni kmetje, je prešla z agrarno reformo 1848 v kmetско last. Mariborska agrarna meščanska posest je tako propadla in ne more tvoriti danes podlage za konkretne inkorporacijske aspiracije. Važna pa je, ker nam priča o starem zgodovinskem posestnem vplivu Maribora na ozemlje, ki spada danes v njegovo geografsko posest, ki je pa ločeno od njega upravno; poleg tega pa je tudi dokaz za stoletni neposredni absolutni vpliv na ozemlje v okviru svojih geografskih mej.

Meje nekdanjega mariborskega mestnega območja se večinoma skladajo z geografskimi mejami današnjega mariborskega selišča. Skoro identični sta obe meji na severu v Slovenskih goricah, identični proti zahodu proti Dravski dolini, isto je proti vzhodu proti Zerkovcem in Brezju, bližajo se na jugu na Tezmem, med tem ko je ozemlje med Sv. Bolfenkom, Pekrami in Radvanjem večinoma izven mariborske

aglomeracijske skupnosti; zato pa je to ozemlje tako redko poseljeno, da ne tvori niti teoretično niti praktično načelnega, temveč samo administrativni problem.

Pojmovanje mariborskega mestnega območja po primitivnem in prirodnem mariborskem meščanu je iz obhoda 1671 jasno; v tem prirodnem mariborskem ogredu je čuval zgodovinski meščan svoje privilegije in svojo meščansko posest, po kateri je bilo z obhodom podano mestno območje njegova kolektivna last. Na politično inkorporacijo pa ni mislil, ker ni hotel deliti svojih privilegijev z okoličani. Šele ko padejo z revolucijo 1848, je v Mariboru nastopilo inkorporacijsko vprašanje in po dolgotrajnih pogajanjih, v katerih so meščani in okoličani uporabljali skoro točno iste ugovore in zagovore kakor jih čujemo danes, so bila 1850 priključena Mariboru predmestja Graško z Orešjem, Koroško in Magdalensko. Razen manjših poznejših teritorialnih izprememb (zlasti proti Krčevini in Košakom) je do danes ostal teritorij političnega mesta Maribora enak teritoriju iz leta 1851.

Iz obhoda 1671 in iz inkorporacije 1850 vidimo, da je historigeni Mariborčan instinktivno čutil v Kamnici in Pekrahi zemljepisna mejnika proti Dravski dolini; v Slovenskih goricah je segal do Rošpoha, Počehove, Vejnika, Soče in Žabnika, torej v bistvu do prvih razvodij. Na Dravskem polju pa se je ustavil v tezenskih šumih, ki nakažejo pravo Dravsko polje in katerega ločijo od Mariborskega kot izrazito prehodne pokrajine med Dravskim poljem in Dravsko dolino. Topografska dinamika tukaj na prehodu iz Dravske doline v Dravsko polje pa se je udeleževala v različnih smereh. V predzgodovinski dobi je prodiral človek s pohorskih (Radvanje, Razvanje) in slovenjogoriških vznožij (Kamnica, selišče pod Kalvarijo) proti nemirni strugi Drave in se ob njej naselil, ko je Drava zavzela končno veljavno uravnano pot po svojih ledenodobnih naplavinah, kar se je moralo zgoditi približno na početkih naše sedanje ere. Srednji vek je predzgodovinske naselbine stabiliziral v vaških seliščih: Radvanje, Pobrežje, Studenci, Kamnica, Maribor in Orešje, od katerih pa se je Maribor povzpел od vasi do privilegiranega mestnega položaja. Novi vek, zlasti z XIX. in XX. stoletjem pa je Maribor komercializiral in industrializiral. S tega svojega položaja je začel Maribor brisati rustikalni značaj selišč na Mariborskem polju ter jih proletarizirati, pri čemer je ustanovil Novo vas in Tezno, v XX. stoletju pa tudi industrializirati Tezno, Pobrežje in Košake, deloma tudi Radvanje. V predzgodovinski topografski dinamiki je človek poselil Mariborsko polje od pohorskih in slovenjogoriških vznožij v smeri k Dravi; v današnji dobi pa ga proletarizira in industrializira od Drave, od mariborskega mesta do vznožij Pohorja in Slovenskih goric. V srednjem veku sicer poizkuša fevdalizem z mozaično politično razklanostjo likvidirati zaključeno topografsko dinamiko pokrajine; vendar jo uveljavi Maribor s svojimi meščanskimi privilegiji, tako da nam jo more nazorno v začetku novega veka potrditi obhod mestnega območja 1671. Iz vsega tega vidimo, da je topo-

grafska dinamika Mariborskega polja enotna in da tvori v gibanju in snovanju vseh selišč eno antropogeografsko enoto, katere središče je danes mesto Maribor.

Vprašanje topografske dinamike je vprašanje prostora, na katerem se izživilja prebivalec v svoji antropogeografski enoti. Ta prostor je deloma teritorij za civilizacijsko udejstvovanje posameznika (v obratih, uradih itd.) in poleg tega teritorij za fizično življenje (v stanovanju, sprehajališču, vzdrževanju družinskega gospodarstva itd.). Dokler sta v okviru antropogeografske enote razdeljena na eno topografsko točko n. pr. civilizacijski teritorij in na drugo n. pr. fizični vsak v svojem funkcionalno prevladajočem značaju, tako dolgo se dinamično izpopolnjujeta na isti način kakor dopolnjuje n. pr. vas mesto ali poljedelstvo industrijo. Ko pa se začne civilizacijski in fizični teritorij topografsko prepletati, nastopi sociološko nujnost političnega poenotenja, kakor smo ga videli n. pr. v inkorporaciji predmestij Mariboru 1850, ali v zadnjih letih v združitvi Zemuna in Pančeva z Beogradom ali pa Barmna in Elberfelda v novo edinico Wuppertal.

Topografsko gledano imamo med političnim Mariborom in politično okolico seliščno strnjenost, podano na večini sektorjev današnje politične meje. Na severu se lepo izraža v Vinarski ulici, Tomšičevem drevoredu ali proti Košakom ob šentiljski cesti; na jugu pa v prehodu selišča s Tržaške ceste na Ptujsko, na Radvanjski, Pohorski in Ruški cesti ali pa v seliščni aglomeraciji na Mejni ulici proti Pobrežju. Geografske kontinuitete imamo istotako v seliščnih prazinah na današnji mestni meji, ki so deloma geomorfološkega izvora, kakor na šentpetrski cesti ali pa povzročene po strnjenosti kultur, kakor jih vidimo na jugu v območju Tržaške ceste, Gozdne ali Nasipne ulice.

V tem enotnem selišču, katerega vodi v deželo deloma urbanistična gradbena zaključenost, deloma pa kontinuiteta rustikalnih kultur, se širi na jugu od Drave pas, ki loči s svojo sproščenostjo od vsake urbanistične in rustikalne aktivnosti mariborsko selišče v dva dela: V mesto in v predmestja. Če pridemo s severa na Trg kralja Petra I., še vidimo na njem absolutno komercializacijo, ki pa skoro izgine z bližnje Tržaške, Frankopanove ali Ruške ceste. Šele v območju današnje politične mestne meje nastopi zopet komercializacija v tipično onem stanju, ki je značilno za kraje, ki se osamosvajajo od prevladujočega rustikalnega gospodarskega značaja. Ta subcityzme se nadaljuje organsko naprej v predmestja kot taka, kjer polagoma preneha. To poleogeografsko cezuro v organizem mestnega selišča so zarezale javne in prometne naprave, v prvi vrsti železnica, ki preprečuje subcityju naslon in organski kontakt z mestnim središčem, z mariborsko city. Vprašanje, ki iz tega izhaja, je topografsko dinamično in obstoja v tem, kam se bo subcity usmerila v svojem bodočem komercialnem in industrijskem stremljenju: ali se bodo predmestja na mestni periferiji v svojem bodočem poleobiološkem ustroju naslonila na predmestja, kar je danes topografsko že v toku, ali pa se bodo strnila k

Foto Viktor

Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani

† GENERAL RUDOLF MAISTER

mariborski city, kamor jih navaja uprava in deloma še tudi promet. Dinamično je to osrednji problem topografskega razvoja bodočega Maribora, ki nam tudi kaže, da je topografsko težišče mariborskega selišča že prešlo s severa, kjer je bilo do svetovne vojne blizu periferije tik nad Dravo, na jug, kjer sedaj deklinira, da se v toku časa ustali. Od tega odvisi bodoče aglomeriranje mariborskega prebivalstva, ki sledi geografskemu dejstvu, da se strinja na površinsko večji južni ploskvi Mariborskega polja tudi večje število prebivalcev.

Težiščno gibanje mariborske aglomeracije prebivalstva postaja danes važno zaradi nastoja tretjega mariborskega kolodvora na Teznem in zaradi katerega prehaja pravkar opisano mestno ozemlje na jugu od koroške železnice v matematični položaj četrte znamenite točke, poleg tega pa tudi v izrabljanju gradbenih prostorov v južnem delu mesta. Radi pomanjkanja prostora za industrializacijo v severnem Mariboru se bo bodoča mariborska industrija naseljevala na jugu od Drave, kar je predvideno tudi v novem namestitvenem redu za mariborsko industrijo. Industrializacija pa sledi redno v slučaju ustaljene poseljenosti — in ta tukaj obstoja — komercializacija. Topografsko pa položaj pasu ob železniških progah razvija tako Maribor k dvema središčema, ki bosta in ki sta že socialno utemeljeni, to je severno mesto s komercialnim in upravnim patricijatom in južno na jugu od Drave in železnice s prevladajočim industrijskim življenjem. Na ta južni mestni del pa se naslanjajo današnja predmestja Studenci, Radvanje, Tezno in Pobrežje, od katerih igra Pobrežje deloma zaradi južne železnice, deloma pa zaradi stražunske doline proti celoti slično vlogo, kakor jo vrši južno mesto proti severnemu.

V razdruženosti južnega Maribora pa stopa na plan nov razvojni činitelj, kolodvor na Teznem. Novi kolodvor ima topografsko nalogo, da strnjuje vse južno mesto s predmestji razen Studencev, ki imajo lastni kolodvor, v prometno edinico. Radi prometnega položaja bi tako morala topografska dinamika razklati mariborsko selišče v dvoje delov — nekaj podobnega, kakor je to v srednjem veku ustvaril fevdalizem — ako bi mariborsko selišče tudi ob železniških progah ne bilo gradbeno strnjeno in vezano po upravi, notranjem prometu in poleobiološki povezanosti v mariborsko city. Gravitacijsko središče celotnega mesta pa se pomika baš zaradi aglomeracije južnega dela proti jugu in je z Gosposke ulice v predvojni dobi prispelo danes že preko mostu na Trg kralja Petra I. Gibanje mariborskega težišča na jug je znak za stopljevanje predmestij z južnim mestom in obenem dokaz za potrebno strnitev Studencev, Radvanja, Teznega in Pobrežja z magdalenskim mestom v enotno mestnouppravno enoto. V nasprotnem primeru mora topografska dinamika Mariborskega polja razviti na jugu od Drave trializem v eni organski celoti: Pobrežje s Teznom, Studenci z Radvanjem in Maribor, katero trojico pa bi družil novi tezenjski kolodvor samo v prometnem oziru, medtem ko bi partikula-

rizem ustvarjal lokalno mišljenje, ki bi ne dovoljevalo pokretov in podvigov v okviru potreb enotnega selišča.

V tem pa leži podlaga za bodoči razvoj organske topografske celote na Mariborskem polju. Vaščan ima drugo miselnost kakor meščan in prebivalec malega mesta zopet drugo kakor prebivalec velemesta. Dotekanje prebivalstva v Maribor, v prvi vrsti z dežele, pa konzervira svoje prvotno mišljenje o sodobnih mestnih vprašanjih najbolj v predmestjih, v veliki meri pa tudi še v Mariboru samem. Mariborski meščani se večinoma trudimo, da čutimo vaško in prirojeni čut, katerega smo prinesli s seboj iz naših rojstnih vasi, oziroma iz podeželja, nas povsod usmerja v dozdevno romantično podeželje, da živimo z njim duševno naprej in da se pri tem včasih tudi prisiljeno izogibljemo bistva mesta in meščanstva. Ali pa iščemo v meščanstvu čase, ki so bili. Z ustalitvijo narodnostnih prilik po letu 1918. se je v Mariboru rešilo vprašanje dotoka prebivalstva, iz katerega rase novo mariborsko meščanstvo, na katerem bo v bodočnosti slonela mariborska meščanska tradicija. In baš zaradi te časovne dobe v rasti novega Mariborčana ni vseeno, ali bo njegova miselnost identična miselnosti manjšega ali pa miselnosti srednjega mesta; prav tako pa tudi ni za bodočnost mariborske meščanske miselnosti vseeno, da se v predmestjih v okolici konzervira vaški duh, ki ne glede na organsko enotnost predmestij z mestom, v prvi vrsti loči meščana od predmeščana. Čim velepoteznejši in bolj meščanski bo duh bodoče generacije, toliko velepotezneje bo ona razvijala seliščno enoto na Mariborskem polju in toliko enotnejša bo zavest njegove kulturne, gospodarske in politične misije. Generacije pa v posameznem selišču na novo vzraščajo samo enkrat v tisočletju. In tako dobo, ko se to dogaja, doživljamo danes mi, zaradi česar je v interesu naše bodočnosti na Mariborskem polju, da jo izrabimo.

Da posnamemo: Topografska dinamika Mariborskega polja je v predzgodovini izhajala s Pohorja in Slovenskih gorik k Dravi. Srednji vek je predzgodovinsko topografijo ustalil, mesto Maribor pa je razširilo nad ožjo okolico do Pohorja in Slovenskih gorik svoje mestno območje. V nadaljevanju tega je komercialni in industrijski Maribor okolico urbaniziral in razvil iz mesta in okolice v geografskih mejah Mariborskega polja organsko seliščno enoto. Pri tem pa je razvil dvoje težiščnih celic: na severu od Drave v mariborsko city, na jugu od Drave pa v matematičnem položaju četrte znamenite točke južnega mesta in predmestij. V okviru južne celice nastopa kot prometno osišče novi kolodvor na Teznem, ki stavlja vprašanje selišča na Mariborskem polju pred alternativo: ali trializem v okviru organsko enotnega selišča ali pa združitev. Psihološki položaj za združitev mesta z njemu organsko enotnimi predmestji je danes za bodočnost zgodovinsko važen in od njegove usmeritve v okviru Maribora s 50.000 prebivalci bo odvisna miselnost bodoče mariborske meščanske generacije.